

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

CEL PROJEKTU:

Podstawowym celem projektu badawczego jest określenie znaczenia środków finansowych unijnej polityki regionalnej dla kształtowania środowiskowego wymiaru rozwoju sustensywnego (zrównoważonego) w Polsce, z uwzględnieniem różnicowań przestrzennych, w układzie kluczowych dla środowiska przyrodniczego sfer działalności gospodarczej. Zaliczono do nich: energetykę, transport, gospodarkę odpadami, gospodarkę wodną i ochronę przyrody. Realizacja głównego celu obejmować będzie próbę rozwiązania dwóch problemów badawczych. Pierwszy z nich, kluczowy ze względu na temat projektu, związany jest z trudnościami analizy wpływu polityki regionalnej Unii Europejskiej na procesy rozwoju społeczno-gospodarczego. O ile można stwierdzić, że polityka regionalna UE stanowi istotny czynnik przemian rozwojowych (w tym tych związanych z ochroną środowiska przyrodniczego), o tyle trudno wskazać konkretny poziom tego wpływu i oddzielić go od pozostałych czynników takich jak np.: wykorzystanie innych funduszy na cele związane z ochroną środowiska, zmiana zachowań społecznych, czy ogólne przemiany społeczno-gospodarcze. Drugim problemem badawczym, istotnym dla rozwiązania problemu pierwszego, jest brak użyteczności i operacjonalizacji zarzucany koncepcji rozwoju sustensywnego. Prowadzi to do postrzegania tego rozwoju jako pewnej abstrakcyjnej idei. Rozwiązanie tego problemu wymaga m.in. wypracowania podejścia metodologicznego, które pozwoli badać, mierzyć relacje między nakładami ponoszonymi w ramach działalności gospodarczej, a ich wynikami obserwowanymi w stanie środowiska przyrodniczego.

Realizacja głównego celu projektu oraz rozwiązanie wskazanych powyżej problemów badawczych nastąpi w drodze weryfikacji następującej, głównej hipotezy badawczej: *Środki unijnej polityki regionalnej, w ramach jej interwencji środowiskowej, są wykorzystywane w Polsce w sposób optymalny, tzn. wyraźnie wzmacniający pozytywne zmiany w stanie środowiska przyrodniczego.*

BADANIA REALIZOWANE W PROJEKCIE:

W ramach projektu podejmuje się polemikę z poglądem mówiącym o braku użyteczności rozwoju sustensywnego. Planuje się wykazać, że stanowi on użyteczną koncepcję rozwojową, będącą odpowiedzią na jedno z największych wyzwań dla rozwoju społeczno-gospodarczego, dotyczącego przewyciężenia ograniczeń narzucanych ze strony środowiska przyrodniczego. Proces badawczy zakłada podjęcie próby stworzenia narzędzia pozwalającego zmierzyć oddziaływanie przedsięwzięć podejmowanych w ramach przyjętego układu sfer działalności gospodarczej na zasoby środowiska przyrodniczego i jego jakość. W badaniach uwzględnione zostanie podejście przestrzenne, związane z identyfikacją regionalnego zróżnicowania środowiskowych uwarunkowań rozwoju oraz co za tym idzie regionalnej specyfiki potrzeb w zakresie optymalnego wykorzystania funduszy UE dla kształtowania środowiskowego wymiaru rozwoju sustensywnego. Wyniki prowadzonych analiz wypełnią w znacznym stopniu lukę w stanie wiedzy na temat pomiaru i realizacji rozwoju sustensywnego w Polsce na poziomie regionalnym oraz lokalnym. Obecnie brakuje badań prowadzonych w tym układzie, a największe osiągnięcia badawcze w zakresie pomiaru rozwoju sustensywnego dotyczą poziomu globalnego oraz międzynarodowego. Podstawą dla międzyregionalnych porównań rozwoju w wymiarze środowiskowym, stymulowanego polityką regionalną UE, będzie analityczny model opisujący oddziaływanie unijnej polityki regionalnej na środowiskowy wymiar rozwoju sustensywnego. Propozycja modelu zostanie poddana empirycznej weryfikacji przy użyciu metod badań naukowych o charakterze ilościowym (m.in. modele regresji, grupowanie niehierarchiczne), jak i jakościowym (m.in. wywiad pogłębiony).

POWODY PODJĘCIA DANEJ TEMATYKI BADAWCZEJ:

Wybór tematyki badawczej związanej ze środowiskowym wymiarem rozwoju regionalnego wynika z istnienia pewnej luki związanej z badaniami nad rozwojem sustensywnym. Naukowe opracowania oparte na tej koncepcji mają często charakter wybiórczy zarówno pod względem merytorycznym, jak i przestrzennym. Wnoszą one cenną wiedzę nt. konkretnych problemów rozwojowych. Natomiast ich celem nie jest bardziej całościowe, syntetyczne spojrzenie na proces rozwoju sustensywnego, co ma być przedmiotem niniejszego projektu. Podjęcie takiej tematyki badawczej wynika również z przekonania, że znaczenie uwarunkowań środowiskowych jest obecnie nie do końca doceniane w procesie kreowania rozwoju społeczno-gospodarczego zarówno w sferze badań naukowych, jak i praktyce gospodarczej. Podjęte w projekcie badania mają przyczynić się do bardziej świadomego postrzegania kwestii ochrony środowiska przyrodniczego, którego zasoby w gruncie rzeczy stanowią podstawę rozwoju cywilizacyjnego.